

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-32661919-610- 40
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

25.03/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 07/01/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1560841 sayılı yazınız.
b) 15/01/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1565759 sayılı yazınız.
c) 14/02/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1583244 sayılı yazınız.
ç) 21/02/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1586827 sayılı yazınız.
d) 21/02/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1586833 sayılı yazınız.
e) 26/02/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1588682 sayılı yazınız.
f) 03/03/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1591250 sayılı yazınız.
g) 04/03/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1591763 sayılı yazınız.

7/21386 GK 80
7/21640 GK 86
7/23525 GK 105
7/24046 }
7/24050 } GK 108
7/24134 }
7/24138 }
7/24140 }
7/24232 } GK 113
7/24233 }
7/24439 GK 117
7/24533 GK 118

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c-ç-d-e-f-g)'de kayıtlı yazıyla iletilen Van Milletvekili Gülcan KAÇMAZ SAYYIĞIT'in 7/21386, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun 7/21640 ve 7/24050, İstanbul Milletvekili Elif ESEN'in 7/23525, Van Milletvekili Gülderen VARLI'nın 7/24046, Çorum Milletvekili Mehmet TAHTASIZ'ın 7/24134, İzmir Milletvekili Yüksel TAŞKIN'ın 7/24138, Muğla Milletvekili Selçuk ÖZDAĞ'ın 7/24140, Mardin Milletvekili Beritan GÜNEŞ ALTIN'ın 7/24232 ve 7/24533, İzmir Milletvekili Ednan ARSLAN'ın 7/24233 ile Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk TÜRKÖĞLU'nun 7/24439 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (30 Sayfa)

MARDİN MİLLETVEKİLİ BERİTAN GÜNEŞ ALTIN'IN 7/24533 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Bakanlık olarak öncelikli amacımız; yetkin ve erdemli insan hedefine, ruh ve beden bütünlüğünü sağlayarak erişmektir. Sorgulayıcı, üretken, bilge, cesaretli, merhametli, vatansever, ahlaklı, estetik, sağlıklı, iradeli olarak tasnif edilmiş karakter, esasen tüm çözümlerin anahtarıdır. Bakanlığımızın eğitim politikaları, insanın bütün yönleriyle gelişimini esas alarak bir yandan çağın gerektirdiği dönüşümü gerçekleştirirken diğer yandan da mirasçısı olduğumuz medeniyet değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasını hedeflemektedir.

Bu hedefler ışığında öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyerek millî ve manevi değerler istikametinde oluşturulan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, sistem okuryazarlığı ve sosyal-duygusal öğrenme becerileri; programlar arası bileşenler olarak tüm derslerin önemli bir parçası olmuştur. Öte yandan bu hedefleri desteklemek amacıyla öğrencilerin ders dışı zamanlarda da farklı alanlarda gelişimine katkı sağlayacak etkinlikler belirlenmiştir.

Etkinliklerin belirlenmesindeki çerçeve; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 42. maddesinde yer alan "*Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez.*" hükmü, Anayasa'nın eğitim hakkını düzenleyen maddelerinin yanı sıra 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri ile çizilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin "Belirli Gün ve Haftalar" başlıklı 18. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*(1) Belirli gün ve haftaların anma ya da kutlanmasında aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur:*

a) *Eğitim kurumunun türü ve özelliğine göre anılacak ya da kutlanacak belirli gün ve haftalar, EK-8'de yer alan belirli gün ve haftalar arasından sene başı öğretmenler kurulunda belirlenir. Bu belirlemede, belirli gün ve haftaların eğitim kurumunun türü ve özelliği, eğitim kurumunda uygulanan öğretim programları, okutulan derslerle olan doğrudan veya dolaylı bağlantısı ile zümrelerin talepleri dikkate alınır.*

b) *Sene başı öğretmenler kurulunda belirlenen belirli gün ve haftaların; sınıfıçi, sınıflar arası, eğitim kurumu düzeyinde ya da eğitim kurumu dışında gerçekleştirilmesine yönelik planlanması ile öğrenci kulüplerine dağılımı sosyal etkinlikler kurulunca yapılır. Ayrıca anma ve kutlama etkinlikleri, sorumlu kulüp öğrencileri tarafından yapılabileceği gibi sorumlu kulübün rehberliğinde aynı veya farklı sınıf veya kulüplere üye öğrencilerce de gerçekleştirilebilir.*" hükmü ile yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde belirlenen gün ve haftaların kutlanmasına imkân tanınmıştır.

Bununla birlikte İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi'nde yer alan ve öğrencilerin ortaokul kademesinde tüm sınıf düzeylerinde haftalık 2 ders saati, İmam Hatip Ortaokulu Haftalık Ders Çizelgesi'nde ise 5, 6 ve 7. sınıf düzeylerinde 1; 8. sınıf düzeyinde ise 1 veya 2 ders saati olarak seçebildikleri yaşayan diller ve lehçeler dersine ilişkin aşağıda yer alan öğretim programları, Bakanlığımıza bağlı resmî eğitim öğretim kurumlarında Talim ve Terbiye Kurulunun ilgili kararları doğrultusunda 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaktadır:

- Adıgece ve Abazaca (Kiril Alfabeti); 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı, 2012/153 sayılı Karar
- Lazca; 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2013/119 sayılı Karar
- Gürcüce 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2014/89 sayılı Karar
- Adıgece (Latin Alfabeti) 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2015/18 sayılı Karar
- Kürtçe (Kurmanca ve Zazaca);

- 5. Sınıf Öğretim Programı 2012/154 sayılı Karar
- 6. Sınıf Öğretim Programı 2014/5 sayılı Karar
- 7. Sınıf Öğretim Programı 2014/22 sayılı Karar
- 8. Sınıf Öğretim Programı 2015/100 sayılı Karar
- Arnavutça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/8 sayılı Karar
- Boşnakça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/9 sayılı Karar,

doğrultusunda söz konusu öğretim programlarına uygun eğitim öğretim materyalleri hazırlanmış ve öğrencilerimize ücretsiz olarak dağıtılmıştır.

2024-2025 eğitim öğretim yılı için yaşayan diller lehçeler dersinde seçilen diller ve lehçeler: Abazaca, Boşnakça, Gürcüce, Kiril Alfabeti Esaslı Adigece, Kurmanca, Latin Alfabeti Esaslı Adigece, Lazca ve Zazaca'dır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında öğrencilerimize kazandırılması hedeflenen "D4 Dostluk" değeri altında "D4.4. Arkadaşlarını ve onlarla vakit geçirmeyi önemsemek", "D4.5. Farklı kültürlerle bağ kurmak", "D4.4.6. Arkadaşlarının farklılıklarını kabul eder." eylemleri yer alırken "D14 Saygı" değeri altında "D14.3. Çevresine, millî ve manevi değerlerine saygı duymak", "D14.3.4. İnsanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark eder.", "D14.3.5. Her insanın kendi inancına uygun yaşama hakkı olduğunu kabul eder." eylemlerine yer verilmiştir. Öğrencilerimize kazandırılması hedeflenen okuryazarlık becerilerinde "Kültür Okuryazarlığı" altında "OB5.3. Kültürel Etkileşim" bütünleşik becerisine yer verilirken bütünleşik beceri altında "OB5.3.SB1. Dil-kültür ilişkisini fark etmek", "OB5.3.SB2. Farklı kültürleri keşfetmek", "OB5.3.SB3. Empati yapmak" ve "OB5.3.SB4. Çoğul kültürlü ortamda yaşamak" süreç bileşenleri yer almaktadır.

Bununla birlikte Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri kapsamında "2.1. Sosyal Yaşam Becerileri," altında "SDB2.3.SB3. Başkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek" süreç becerisine ilişkin "SDB2.3.SB3.G3. Sosyal ve kültürel faktörler açısından çeşitli grupların varlığını tanır.", "SDB2.3.SB3.G4. Kendinden farklı bireylerle ilişki kurmaya yönelik stratejiler geliştirir.", "SDB2.3.SB3.G5. Farklı bakış açılarının, kültürlerin veya sosyal grupların sahip olduğu değerlerin farkında olarak bu değerleri önemser." ve "SDB2.3.SB3.G6. Farklı kültür ve bakış açılarının toplum refahına yaptıkları olumlu katkıları tanır." göstergeleri bulunmaktadır. Dolayısı ile öğretim programlarının içeriğinde farklı kültürlerin ve bakış açılarının kabul edilmesi ve saygı duyulması temelinde geliştirilmesi hedeflenen beceri ve değerler ortaya konmuş olup demokratik okul kültürünün gelişimine gerekli desteğin öğretim programı ölçeğinde sağlandığı değerlendirilmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında geliştirilen Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı, dil becerilerinin gelişimini sağlamak amacıyla iki bölümden oluşturulmuştur. Okuma ve dinleme becerileri anlama; yazma ve konuşma becerileri anlatma başlığı içerisinde yer almaktadır. Öğretim programında yer alan anlama bölümü metin tahlili, anlatma bölümü edebiyat atölyesi olarak adlandırılmıştır. Öğretim programında dil becerilerinin ağırlığı birbirine yakın tutulmuştur. Bu şekilde bütün dil becerilerinin eşit olarak gelişmesi hedeflenmiştir. Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, öncelikli olarak öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma dil becerilerini geliştirmeye, edebiyatı günlük hayatla ilişkilendirerek öğrencilere edebiyat sevgisi edindirmeye odaklanmıştır. Buradan hareketle metin tahliliyle okuma ve dinleme/izleme becerilerini geliştirirken öğrencilere etkin okur ve dinleyici/izleyici kimliği kazandırmayı, edebiyat atölyesi ile öğrencilerde etkin yazar kimliği oluşturmayı hedeflemiştir. Metin tahlili süreci, öğrencilerin özgün içerikler oluşturmasına ve zengin bir söz varlığı edinerek üst düzey düşünme becerilerini geliştirmesine

odaklanmıştır. Söz varlığının gelişimi doğal olarak dil farkındalığının artmasına katkı sağlayacaktır.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 11. sınıf seviyesi “Öğrencilerin Türk Edebiyatındaki dil farkındalığını edinmesinin istendiği, Türk dünyası ve kültürü ile farklı dönemlerdeki dil yansımalarının incelendiği dönemdir.” ifadelerine yönelik çalışmaların yapılmasının hedeflendiği sınıf seviyesidir. Öğretim programının genelinde hedeflenen dil farkındalığının gelişimi 11. sınıf seviyesinde yoğun bir şekilde ele alınmıştır.

Sağlıklı bir kişilik yapısı; insanın kişisel anlamda tekâmülü, sosyal açıdan yaşadığı topluma uyumu ve fiziksel çevresiyle etkileşimi ile doğrudan ilişkilidir. Bu noktada kişilik yapısının temel taşlarından biri olan değer; insanın hem kendisi hem de çevresiyle ilişkilerinde duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirir. Değer; kişinin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve böylece tekâmülüne hizmet eder. Diğer yandan içinde yaşadığı toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder. İnsanın sosyal ve fiziksel çevresiyle ilişkilerinde olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan değer; insan, toplum ve çevre açısından gerekli bir yapıdır. Erdemler, eğitim-öğretim etkinlikleri sonucunda kişiye kazandırılması hedeflenen kişiliğin güçlü yanlarını ifade etmektedir. Bu erdemlere kişiler yaşantıları sonucu geliştirdikleri değerler aracılığıyla ulaşabilmektedir. Kişinin sahip olduğu değerler ise eylemlerinde kendini göstermektedir. Bu bakış açısı ile tutarlı olarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde kişiyi erdemlere ulaştıran ve dahası eylemleri aracılığıyla gözlemlenebilen değerler, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile kavramsallaştırılmaktadır. Modelde yer alan değerlerin temel dayanağını kendi medeniyet dünyamızın referansları olan millî ve manevi değerlerimiz oluşturmuş, değerlerin evrensel boyutu da göz ardı edilmemiştir. Modelin ana hedefi; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan “Huzurlu Aile ve Toplum” ile “Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan”a ulaşmaktır. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde çatı değerler etrafında kümelenen bir değer çerçevesi sunulmaktadır. Çatı değerler, diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir. Modelde saygı, sorumluluk ve adalet; çatı değerler olarak yer almaktadır. Kişisel hayat açısından önemli olan tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri insan; sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri aile ve sosyal çevre; temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri ise fiziksel çevre alanlarında yer almaktadır. Değerlerin ilgili olduğu alana karar verilirken daha çok katkı sağladığı alan dikkate alınmıştır. Erdem- Değer-Eylem Çerçevesi; eğitim ve öğretimde mutlaka yer alması gereken değerleri içermesi açısından sade, değer alanları ve değerlerin birbirleriyle ilişkileri açısından tutarlı, kolay uygulanabilir olması açısından da kullanılabilir olarak tasarlanmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları, erdemli insanı yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemlerini programlar arası bileşenler olarak ele almaktadır. Böylece değerler programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmektedir. Bu yolla değerlerin bağlama uygun olarak desteklenmesi ve içselleştirilmesinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu noktada değerler ünite/tema/öğrenme alanı ile tutarlı biçimde öğrenme-öğretme yaşantılarında ele alınmaktadır. Değerler programın dikey düzleminde hiyerarşik bir yapıda değil, öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde bulundurularak birikimli bir yapıda desteklenmektedir. Nihayetinde, programın diğer bileşenleri ile bütüncül bir şekilde ve öğretim sürecinin doğasına uygun olarak kişilerin sahip olduğu değerlerin gelişimine ve içselleştirilmesine katkı sağlanmaktadır.